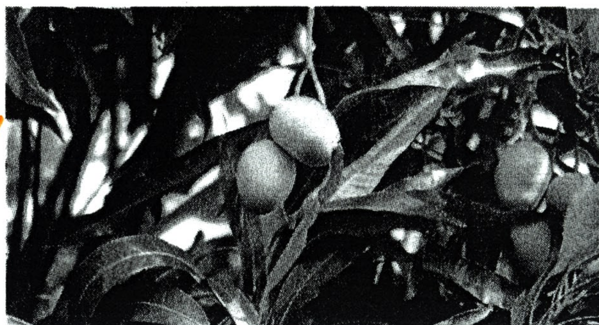
Doe het zelf (niet): Caribische tuin (2)

Door Raúl Henriquez

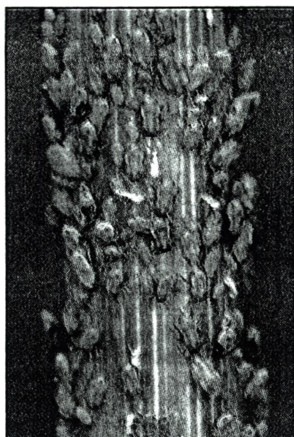
Het boek 'Gardening without tears' van de Arubaans-Chinese auteur Isaac Chin geeft niet alleen veel informatie over hoe er op Aruba een fruitboom moet worden geplant (zie 'Caribische tuin (1)' vorige week in *Amigoe*), maar ook over hoe de vele mogelijke ziektes kunnen worden bestreden. Want *"So far, so good"*, schrijft Chin nadat hij beschreven heeft hoe je de boom het beste in de grond stopt en overlaat aan 'Moeder de Natuur'. "Zij zal goed haar best doen voor haar planten, maar ze doet ook haar best voor andere dingen die ondanks goede bedoelingen schadelijk zijn voor planten. Dat zijn insecten, parasieten en ziekten."

Volgens Chin is het 'kletspraat' dat mieren goed zijn voor planten. Ze beschadigen meer dan dat ze goed doen, vindt hij. Ze zuigen sappen uit de plant, ze eten jonge vruchten, trekken andere insecten aan, zoals schildluizen, ze nestelen op groeipunten en openingen van takken, en op wortels waar ze schimmels aantrekken. Vooral de grote rode *bachacas* zijn verwoestend voor wortel en blad. Chin: "Mieren houden niet van mensen, Ze zijn moeilijk te beheersen en onmogelijk uit te roeien. Maar ze kunnen wel worden ontmoedigd." Hij geeft wat tips. Onder de bomen moet het schoon zijn. Haal eventueel *mulch* (soort siertuincompost dat gemengd is met een turfachtig of plantenrestenmateriaal) een paar dagen weg die er kan zijn gelegd voor een goede structuur en vochtgehalte van de bodem. Laat kippen (wie die heeft) de mieren en kevers bij de bomen opeten. Sproei bij de stam met een antimiereninsecticide. En Chin heeft nog veel meer ideeën

Tussen mieren en schildluizen is er een liefdesrelatie, schrijft Chin in zijn handleiding over fruitbomen. Mieren behandelen hun als kleine koeien. Ze hoeden ze op bomen, laten ze vet worden en melken ze vervolgens.

Daardoor komen er meer mieren, meer bladluizen enzovoorts. Bladluizen, zoals de witte vlieg, zitten meestal op groeipunten zoals de toppen van jonge stengels met groeiend blad en bloemknoppen omdat de sapstroom daar veel voedingstoffen bevat, nodig voor de groei van de plant. Bladluizen veroorzaken voornamelijk schade door virusoverdracht, maar ook kan de plant geel worden (chlorosis), groeistoornissen vertonen, verdrogen of zelfs afsterven (necrosis). Bovendien kan de honingdauw een voedingsbodem vormen voor schimmelgroei, die vanwege hun zwarte kleur, 'roetdauw' wordt genoemd (bron: Wikipedia). Behandel bladluizen als schildluizen, adviseert Chin. Sproei met insecticide, zorg dat de boom 'open' genoeg is en dat er voldoende licht en luchtcirculatie bij komt, verbrand geïnfecteerde plantenresten en moedig spinnendoders (een soort wesp die hier bekend is als *marabunta*) aan. "Maar bedenk dat de marabuntas zich behalve op luizen ook op mensen voeden." Bladluizen zijn ook makkelijk te verwijderen door ze met een waterslang van de boom af te spuiten, en van kleine bomen als mispels en guaves, kunnen ze afgeborsteld worden. En daarna met zeepwater naspoelen. Wat betreft rupsen, vlinders en motten, vindt Chin dat dat nooit een ernstige bedreiging kunnen vormen. Ze komen slechts seizoensgebonden voor en kunnen het beste met rust worden gelaten.

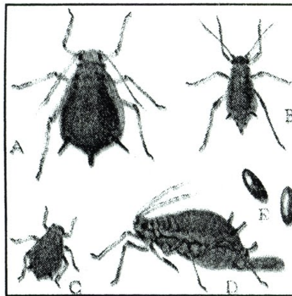

Wat betreft de inzet van insecticides is Chin erg voorzichtig. Het boek staat vol met tips over hoe er op een andere manier de strijd kan worden aangegaan met ziektes en ziekteverwekkers. Enkele insecticides die hij ooit gebruikt heeft maar nu heeft afgezworen zijn Palathion en DDT. Maar hij past wel onder meer Benlate, Kocide, Keltane en Diazinon toe, hoewel met grote zorg. En hij raadt aan om ze niet te bruiken in de oogstperiode omdat ze dan op de vruchten komen.

In zijn publicatie staan nog veel meer tips over ziektes en 'vijanden' van fruitbomen. Humoristisch is zijn kritiek op de trupiaal. "Die lijken nooit genoeg te hebben", meldt Chin. "Een 'beetje' betekent voor hun 'alles'. Ze zijn prachtig om te zien maar achterbaks. Ze pikken door de taaiste vruchtenschillen heen: mango's, mandarijnen, sinaasappelen en mispel. Gelukkig dat ze je op tijd waarschuwen met hun luide, onplezierige roep."

Om vleermuizen te weren, kan een aloëplant volgens hem werken, door die onder een boom te planten of te hangen. Bedek vruchten met plastic zakjes, 'waarbij een getraind aapje zoals ze in Indonesië doen', kan worden ingezet. Vogelverschrikkers vindt Chin 'dwaas, want ze zetten de hovenier voor gek'. Ten slotte vindt hij dat je dieren, zoals leguanen, vleermuizen, ratten en vogels nooit de schuld kan geven. "Jij houdt van fruit en zij houden van fruit. *Don't blame them."*

In de laatste hoofdstukken doet Chin suggesties voor geschikte bomen voor het klimaat van de ABC-eilanden. Mango-, papaya-, vijgen-, en cashewbomen hebben onder meer zijn voorkeur. Wat hij afraadt voor de aanleg van een boomgaard is *kenepa* (komt al veel voor op Aruba en het duurt lang voordat er vruchten op komen), *makapruim* (groeit te snel en wordt geplaagd door insecten), *avocado* (krijgt zelden vruchten), kokospalmen (de noten zijn als minibommen en ze krijgen vaak ziektes) en de tamarindeboom (te groot, te algemeen en de vruchten zijn niet waardevol op Aruba).

Als conclusie, aan het eind van zijn boek, waarschuwt Chin de beginnende tuinier voor het onderschatten van zijn of haar nieuwe liefhebberij. "Denk niet dat de titel van dit boekje je laat denken dat goed tuinieren mogelijk is zonder bloed, zweet en tranen. Want elke beetje werk dat er voor nodig is, betekent zweten, rugpijn, en kan gepaard gaan met een scheldpartij."

Het boek 'Gardening without tears' is voor zover voorradig voor 20 florin te koop in de boekhandel en anders in het gebouw van Unoca, naast Cas di Cultura.